

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.003.02.2018
P/18/087

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

P/18/087 – Realizacja przez uczelnie akademickie i zawodowe obowiązku stworzenia niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych¹

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontrolerzy

1. Beata Olejnik, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/15/2018 z dnia 11 stycznia 2018 r.

[dowód: akta kontroli str. 1-2]

2. Michał Nowak, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/18/2018 z dnia 15 stycznia 2018 r.

[dowód: akta kontroli str. 3-4]

Jednostka
kontrolowana

Uniwersytet Śląski w Katowicach, ul. Bankowa 12, 40-007 Katowice²

Kierownik jednostki
kontrolowanej

Andrzej Kowalczyk, Rektor Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach³

[dowód: akta kontroli str. 6]

II. Ocena kontrolowanej działalności⁴

Ocena ogólna

W okresie objętym kontrolą Uczelnia podejmowała działania stwarzające niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunki do pełnego ich udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych, określone w ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym⁵. Działania te, zdaniem NIK, zapewniły w pełni możliwość funkcjonowania w społeczności akademickiej niepełnosprawnym studentom i doktorantom na równych zasadach z osobami pełnosprawnymi.

W celu realizacji ww. zadań na Uczelni powołano Wydziałowych Pełnomocników ds. Osób Niepełnosprawnych, Biuro Obsługi Niepełnosprawnych⁶, oraz Centrum Obsługi Studenta⁷, które od listopada 2017 r. przejęło obowiązki BON. Uczelnia dysponowała informacjami o liczbie niepełnosprawnych studentów oraz rodzajach ich niepełnosprawności, co pozwalało na podejmowanie inicjatyw w zakresie diagnozowania potrzeb tych osób w sposób odpowiadający ich niepełnosprawnościom.

¹ Kontrolą objęto lata 2015 – 2018 (do zakończenia kontroli).

² W dalszej części *Uczelnia* lub *UŚ*.

³ Wybrany w dniu 15 marca 2016 r. przez Uczelnianą Komisję Wyborczą na kadencję 2016 – 2020.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 2183, ze zm. w dalszej części *Prawo o szkolnictwie wyższym*.

⁶ W dalszej części *BON*.

⁷ W dalszej części *COS*.

W szerokim zakresie zapewniono studentom i doktorantom niepełnosprawnym zarówno niewidzącym lub słabowidzącym, jak również niepełnosprawnym ruchowo i na wózkach inwalidzkich dostęp do sprzętu i urządzeń umożliwiających naukę. Poprzez realizację zadań inwestycyjnych usuwane są systematycznie kolejne bariery architektoniczne, w tym również te, które zostały ujawnione w trakcie oględzin.

Obiekty uczelniane, w których prowadzono zajęcia dla niepełnosprawnych studentów i doktorantów, były dostępne dla osób niepełnosprawnych, a w przypadkach występujących ograniczeń, Uczelnia była przygotowana do zastosowania procedur, umożliwiających osobom niepełnosprawnym pełny udział w procesach dydaktycznych poczynając od naboru.

Uczelnia wykorzystwała środki z przyznawanej corocznie dotacji podmiotowej z budżetu państwa zgodnie z jej przeznaczeniem, tj. na realizację zadań związanych z zapewnieniem niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych. Finansowano z nich wydatki mieszczące się w katalogu zadań wskazanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego⁸. NIK pragnie zwrócić ponadto uwagę, na dobrą praktykę stosowaną przez Uczelnię, która niewykorzystane środki ww. dotacji podmiotowej w danym roku, przeznaczala w kolejnych latach na cele związane z likwidacją występujących barier. Środki te wspomagały działania remontowe, konserwacyjne i inwestycyjne związane z modernizacją i zachowaniem niepogorszonego stanu infrastruktury sprzyjającej niepełnosprawnym oraz działania promocyjne Uczelni i warunków kształcenia oferowanych niepełnosprawnym w kolejnych latach.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania zmierzające do zapewnienia osobom niepełnosprawnym warunków kształcenia i udziału w badaniach naukowych

Opis stanu
faktycznego

1. Stosownie do § 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2014 r. w sprawie warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelniach⁹, źródłem regulacji stosowanych przez Uczelnię były: Regulamin studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach¹⁰, Zasady dostosowania organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego do szczególnych potrzeb studentów będących osobami niepełnosprawnymi, w tym dostosowania warunków odbywania studiów do rodzaju niepełnosprawności¹¹, Regulamin dostosowania organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dostosowania warunków odbywania studiów do rodzaju występujących trudności¹² oraz Zarządzenie nr 85 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 5 września 2016 r. w sprawie zasad dostosowania organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dostosowania warunków odbywania studiów do rodzaju występujących trudności.

⁸ W dalszej części MNiSW.

⁹ Dz. U. z 2014 r. poz. 1302, w dalszej części *Rozporządzenie ws. regulaminu studiów w uczelniach*.

¹⁰ Zmiany obowiązującej treści Regulaminu studiów w Uniwersytecie Śląskim wprowadzano Uchwałami Senatu: Nr 109 z dnia 23 kwietnia 2013 r., Nr 446 z dnia 21 kwietnia 2015 r., Nr 563 z dnia 26 kwietnia 2016 r., Nr 91 z dnia 25 kwietnia 2017 r.

¹¹ Załącznik nr 1 do Regulaminu Studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach (Uchwała nr 46 Senatu Uczelni z dnia 21 kwietnia 2015 r.)

¹² Załącznik nr 1 do Regulaminu Studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach (Uchwałą nr 91 Senatu Uczelni z dnia 25 kwietnia 2017 r.)

Uczelnia nie posiadała opracowanych dokumentów regulujących organizację i realizację procesu dydaktycznego wprost odnoszących się do procesu dydaktycznego doktorantów z niepełnosprawnościami, ale jak wyjaśniła Kierownik COS, każdorazowo używając pojęcia „student” Uczelnia stosuje to pojęcie również w stosunku do doktorantów, którzy na równych prawach ze studentami mają możliwość i korzystają z pomocy i wsparcia oferowanego niepełnosprawnym przez Uczelnię, stąd ww. wewnętrzne regulacje dotyczące studentów niepełnosprawnych mają zastosowanie również do niepełnosprawnych doktorantów.

[Dowód: akta kontroli str. 183-355; 527-528]

2. W obowiązujących w okresie objętym kontrolą zasadach rekrutacji (zarówno na studia pierwszego i drugiego stopnia¹³, jak również na studia doktoranckie¹⁴) Uczelnia wprowadziła udogodnienia dotyczące warunków przystąpienia do egzaminów dla osób z niepełnosprawnościami. Polegały one między innymi na: przygotowaniu materiałów egzaminacyjnych w alternatywnych formach zapisu, zapewnieniu niezbędnego sprzętu adaptacyjnego np. komputerów, urządzeń wzmacniających dźwięk dla osób niedosłyszących czy zapewnieniu tłumaczy języka migowego. Komórkami odpowiedzialnymi za przygotowanie i organizację postępowań rekrutacyjnych i dostosowanie ich do potrzeb niepełnosprawnych kandydatów były Wydziałowe Komisje Rekrutacyjne oraz BON/COS.

[dowód: akta kontroli str. 368-399]

3. W Uczelni, w latach 2015–2018 (do zakończenia kontroli), wsparcie niepełnosprawnych studentów i doktorantów realizowało COS, w strukturach którego od 1 kwietnia 2009 r.¹⁵ do 1 grudnia 2017 r. funkcjonowało BON oraz powołani od września 2015 r. wydziałowi¹⁶ koordynatorzy ds. studentów niepełnosprawnych. Do zadań ww. struktur w zakresie wspierania studentów i doktorantów z niepełnosprawnościami należało między innymi: inicjowanie i koordynowanie usług wsparcia dla studentów i doktorantów z niepełnosprawnościami, koordynacja zadań związanych z dostosowaniem warunków kształcenia do specjalnych potrzeb studentów, koordynowanie zadań związanych z likwidowaniem barier architektonicznych, badanie potrzeb studentów, uczestnictwo w pracach Komisji opiniujących wnioski o indywidualne dostosowanie studiów, przekazywanie wykładowcom i egzaminatorom informacji o zaleceniach wynikających z przyznania studentom z niepełnosprawnościami Indywidualnego Dostosowania Studiów¹⁷.

W działania zmierzające do stwarzania niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych zaangażowanych było w Uczelni łącznie 18 pracowników, z czego 15 zaangażowanych na poziomie Wydziałów Uczelni, jako wyżej wspomniani koordynatorzy wydziałowi i trzech pracowników zatrudnionych w strukturach COS¹⁸.

[dowód: akta kontroli str. 530-576; 704; 879-907]

¹³ Uchwały Senatu Uniwersytetu w sprawie warunków i trybu rekrutacji na I rok studiów w Uniwersytecie Śląskim nr: 290 z dnia 27 maja 2014 r. w roku akademickim 2015/2016; 467 z dnia 19 maja 2015 w roku akademickim 2016/2017; 586 z dnia 24 maja 2016 r. w roku akademickim 2017/2018.

¹⁴ Uchwały Senatu Uniwersytetu w sprawie warunków i trybu rekrutacji na I rok studiów doktoranckich w Uniwersytecie Śląskim nr: 451 z dnia 21 kwietnia 2015 r. na rok akademicki 2015/2016; 562 z dnia 26 kwietnia 2016 r. na rok akademicki 2016/2017; 92 z dnia 25 kwietnia 2017 r. na rok akademicki 2017/2018.

¹⁵ Zarządzenie nr 19/2009 z dnia 26 marca 2009 r. Rektora Uniwersytetu Śląskiego w sprawie zmian w administracji ogólnouczelnianej.

¹⁶ Koordynatorów powołano na Wydziałach: Artystycznym, Etnologii i Nauk o Edukacji, Teologicznym, Prawa i Administracji, Filologicznym, Nauk Społecznych, Matematyki, Fizyki i Chemii, Pedagogiki i Psychologii, Biologii i Ochrony Środowiska, Radia i Telewizji, Nauk o Ziemi, Informatyki i Nauk o Materiałach, Zarządzania.

¹⁷ W dalszej części IDS.

¹⁸ Do 30 listopada 2017 r. ww. trzech pracowników funkcjonowało w strukturze COS jako Biuro Obsługi Niepełnosprawnych [BON].

4. Uczelnia w badanym okresie prowadziła działania promocyjne i informacyjne, zachęcające uczniów szkół ponadgimnazjalnych do studiowania w swoich strukturach, w tym również skierowane do potencjalnych niepełnosprawnych kandydatów oraz osób już studiujących, które z różnych subiektywnych przyczyn nie posiadały lub nie przedstawiły Uczelni orzeczenia o niepełnosprawności. Działania promocyjne i informacyjne o dostępności oferowanego wsparcia dla różnych form niepełnosprawności prowadzono poprzez informacje zamieszczane na podmiotowej stronie internetowej¹⁹, spotkania otwarte²⁰, publikowanie materiałów z informacjami o dostępności wsparcia dla osób z różnymi formami niepełnosprawności²¹, kampanie na rzecz ochrony zdrowia psychicznego²², promocje Uczelni w szkołach czy podczas targów edukacyjnych²³.

[dowód: akta kontroli str. 693-696; 705-727]

5. Uczelnia dysponowała danymi wskazującymi na konieczność dostosowania poszczególnych obiektów uczelnianych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Rozpoznanie takie jest kontynuowane i na bieżąco monitorowane. Efektem podejmowanych przez Uczelnię działań było: przeprowadzenie w latach 2011, 2012 i 2015 przez pracowników BON pełnej inwentaryzacji obiektów pod względem dostosowania ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami²⁴, a także przeprowadzenie badań ankietowych²⁵ dotyczących oceny działalności COS oraz relacji i zachowań pracowników Uczelni w kontaktach ze studentami i doktorantami z zaburzeniami psychicznymi. Ich celem było wypracowanie i wdrożenie ścieżek postępowania i wewnętrznych procedur związanych z zagrożeniem bezpieczeństwa zarówno studentów, jak i pracowników UŚ.

W latach 2015 – 2017, jak i w okresach wcześniejszych, w Uczelni prowadzono politykę inwestycyjno-remontową ukierunkowaną na likwidację barier architektonicznych w już istniejących budynkach, a projekty nowo budowanych²⁶ obiektów, jak wyjaśniła Kierownik COS, są z mocy obowiązujących przepisów powszechnie obowiązujących dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. W ramach działań inwestycyjno-remontowych podjętych przez władze Uczelni, mających na celu usuwanie barier architektonicznych w okresie kontrolowanym wykonano: remont połączony z przystosowaniem sanitariatów dla osób niepełnosprawnych na parterze budynku rektoratu oraz w Domu Studenta²⁷ nr 2

¹⁹ www.kandydat.us.edu.pl; <http://www.bon.us.edu.pl/informacje-dla-kandydatow-na-studia>

²⁰ W 2015 r. Uczelnia zorganizowała dwa wydarzenia w katowickim teatrze „Korez”, w których udział wzięli niepełnosprawni studenci i absolwenci Uczelni.

²¹ Informacje o dostępnym wsparciu dla osób z niepełnosprawnością publikowano w specjalnych wydaniach Gazety Uniwersyteckiej rozdawanej podczas wizyt w szkołach oraz na targach edukacyjnych, a specjalne numery zamieszczano na stronach internetowych pod adresami: <http://gazeta.us.edu.pl/node/420593> (numer specjalny z 2017); <http://gazeta.us.edu.pl/node/415333> (numer specjalny z 2016 r.).

²² W 2016 r. zorganizowano IV edycję kampanii „Co nas spina?” dotyczącej higieny zdrowia psychicznego studentów i młodzieży, w tym również informowano o wsparciu oferowanym na Uczelni osobom o szczególnych potrzebach.

²³ W okresie objętym kontrolą, Uczelnia zorganizowała łącznie 36 prezentacji z czego: 11 w 2015 r., 17 w 2016 r. i osiem w 2017 r.

²⁴ Wykaz budynków Uczelni wraz z określeniem występujących w nich barierach architektonicznych z dnia 3 października 2011 r., Raport na temat dostosowania UŚ do potrzeb osób niepełnosprawnych wraz ze strategią pełnego dostosowania UŚ do potrzeb osób z niepełnosprawnościami z dnia 23 stycznia 2012 r., aktualizacja Raportu na temat dostosowania UŚ do potrzeb osób niepełnosprawnych z dnia 22 maja 2015 r.

²⁵ Statystyki z ankiety pn. Ocena działalności COS z września 2016 r. oraz Raport z ankiety pn. Trudne sytuacje pracowników-student. Odpowiedzi pracowników UŚ ze stycznia 2018 r.

²⁶ Umowa nr ZP.381.03.2014 z dnia 16 lipca 2014 r. na zadanie pn. „Budowa budynku Wydziału Radia i Telewizji im. Krzysztofa Kieślowskiego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach”, Umowa DZP.381.1.2014 RB z dnia 4 sierpnia 2014 r. na opracowanie dokumentacji projektowej wykonawczej oraz wykonanie obiektu pod nazwą „Centrum Nauk Stosowanych (CNS) – II etap Śląskiego Międzyuczelnianego Centrum Edukacji i Badań Interdyscyplinarnych” – projekt wynikający z umowy o dofinansowanie nr UDA-POIS.13.01-032/12-00, działanie 13.1 Infrastruktura szkolnictwa wyższego, priorytet XIII Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 207 – 2013 i dofinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

²⁷ W dalszej części DS.

w Katowicach²⁸, wyremontowano dwa pokoje studenckie w DS. nr 3 w Sosnowcu przy ul. Suchej 7B, przystosowując je do potrzeb osób niepełnosprawnych²⁹, przystosowano kompleksowo dla potrzeb osób niepełnosprawnych dwa pomieszczenia w DS. w Cieszynie przy ul. Niemcewicza 8³⁰ oraz opracowano kompletną dokumentację projektową remontu sanitariatów wraz z przystosowaniem ich do potrzeb osób niepełnosprawnych przy pracowni fotografii Wydziału Artystycznego w Cieszynie przy ul. Bielskiej 62³¹, zamontowano platformę przyschodową w obiekcie Instytutu Fizyki w Katowicach przy ul. Uniwersyteckiej 4³², rozbudowano budynek DS. w Cieszynie przy ul. Niemcewicza 8 o zewnętrzny szyb windowy przystosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych³³, przystosowano budynek cieszyńskiej biblioteki do potrzeb niepełnosprawnych dostosowując toalety, budując rampę³⁴, dostosowano pięć sanitariatów dla osób niepełnosprawnych w ramach przebudowy Sali dydaktyczno-terapeutycznej na Wydziale Etnografii i Nauk o Edukacji w Cieszynie przy ul. Bielskiej 62³⁵.

[dowód: akta kontroli str. 697-700; 728-878]

6. W UŚ, jak wyjaśniła Kierownik Działu Kształcenia³⁶, nabór na wszystkie kierunki, poziomy i formy studiów objęte są elektronicznym systemem Internetowej Rejestracji Kandydatów³⁷. Do roku akademickiego 2015/2016 jednym z zadawanych kandydatom w trakcie rejestracji pytań, było „Czy jesteś osobą niepełnosprawną?” przy czym system IRK nie przewidywał pobierania dalszych informacji o stopniu czy rodzaju niepełnosprawności. Od roku akademickiego 2016/2017, jak dalej wyjaśniła Kierownik DK, takich informacji na etapie rejestracji od kandydatów nie pobiera się, gdyż Uczelnia nie legitymuje się podstawą prawną do przetwarzania danych kandydatów o ich niepełnosprawności. W obecnym kształcie na stronie internetowej IRK pojawia się informacja kierowana do kandydatów, że jeśli są osobami niepełnosprawnymi i potrzebują wsparcia w procesie rekrutacji, to mogą kontaktować się z BON/COS. Ponadto, każdy z kandydatów, mający na etapie rekrutacji, problem z obsługą komputera lub rejestracją ma prawo do korzystania z udostępnionego w DK stanowiska komputerowego oraz pomocy pracownika Uczelni w procesie rekrutacji.

[dowód: akta kontroli str. 679; 690]

Z danych będących w posiadaniu Uczelni wynika, że w roku akademickim 2015/2016, będącym ostatnim, w którym w procesie rekrutacji w IRK padało pytanie o niepełnosprawność, na 18.705 kandydatów na studia I stopnia, 84 (tj. 0,5% wszystkich kandydatów) zadeklarowało, że są osobami niepełnosprawnymi.

²⁸ Zadania sfinansowanie ze środków UŚ. Umowy: DliB/R/3/RB/2017 z dnia 13 marca 2017 r. oraz DZP.381.7.2015.RB z dnia 17 lipca 2015 r.

²⁹ Zadanie sfinansowane przez UŚ. Umowa nr DZP.381.3.2016.RB z dnia 1 kwietnia 2016 r.

³⁰ Zadania sfinansowane ze środków UŚ. Umowy DliB/R/52/UG/2016 z dnia 28 października 2016 r. i DZP.381.010.2017.RB z dnia 23 sierpnia 2017 r. na wykonanie projektu i realizację zadania polegającego na wyremontowaniu i dostosowaniu pomieszczeń 121 i 122 DS w Cieszynie przy ul. Niemcewicza 8.

³¹ Umowa nr DliB/R/7/UG/2016 z dnia 4 kwietnia 2016 r.

³² Umowa nr 5/Al/4.8/RB/2014 z dnia 20 stycznia 2015 r na zadanie pn. „Likwidacja barier architektonicznych w obiekcie Instytutu Fizyki w Katowicach przy ul. Uniwersyteckiej 4, dla zadania inwestycyjnego pn. „Dostosowanie budynku Instytutu Fizyki do potrzeb osób niepełnosprawnych”.

³³ Umowa nr DZP.381.10.2016.RB z dnia 28 lipca 2016 r. na zadanie pn. „Budowa windy zewnętrznej osobowo-towarowej ogólnie dostępnej z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych w budynku DSN, Cieszyn ul. Niemcewicza 8” – zadanie sfinansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – w dalszej części PFRON.

³⁴ Umowa DZP.381.30.2016.RB z dnia 1 lutego 2017 r. na zadanie pn. „Przebudowa części pomieszczeń biblioteki wraz z dostosowaniem wejścia do potrzeb osób niepełnosprawnych, Cieszyn, ul. Niemcewicza 8”.

³⁵ Umowa DZP.381.11.2016.RB z dnia 14 lipca 2016 r. (wraz z Aneksami nr 1 i 2 z 26 i 30 września 2016 r.) na zadanie pn. „Przebudowa Sali dydaktyczno-terapeutycznej nr 07 oraz sanitariatów z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych i niedowidzących – WEiNoE Cieszyn ul. Bielska 62”. – zadanie sfinansowane ze środków PFRON.

³⁶ W dalszej części DK.

³⁷ W dalszej części IRK.

W kolejnych latach akademickich, jak wyjaśniła Kierownik COS, informacje pozyskiwane poprzez IRK nie zawierały już pytań o niepełnosprawność kandydatów, gdyż Uczelnia prowadzi działania w kierunku pełnej integracji wszystkich studentów, w tym tych z niepełnosprawnościami, by zminimalizować poczucie „etykietowania” lub dyskryminowania. W związku z tym niemożliwe jest określenie liczby kandydatów z niepełnosprawnością ubiegających się o przyjęcie na Uczelnię w kolejnych latach, tj. 2016/2017³⁸ oraz 2017/2018³⁹, kiedy zaniechano pobierania takich informacji poprzez IRK. Niepełnosprawni kandydaci mają nieograniczoną możliwość kontaktowania się z COS drogą mailową, telefoniczną czy poprzez bezpośredni kontakt w COS.

Chociaż UŚ nie prowadzi rozpoznania wśród kandydatów dot. niepełnosprawności, to jak wyjaśniła Kierownik COS, z danych posiadanych w bazie elektronicznej odnotowano, że w latach 2015 – 2017 z zapytaniem o pomoc w procesie rekrutacji zwróciło się około 26 niepełnosprawnych kandydatów, z czego w 2015 r. piętnastu, w 2016 r. czterech, a w 2017 r. siedmiu.

[dowód: akta kontroli str. 685-688; 939-940]

7. Liczba⁴⁰ studentów i doktorantów Uczelni, w tym studentów i doktorantów niepełnosprawnych, w badanym okresie nie podlegała znacznym wahaniom i wynosiła odpowiednio: w roku akademickim 2015/2016 – 23.862 studentów, w tym 441⁴¹ (tj. 1,8%) studentów z niepełnosprawnością i 1.257 doktorantów, w tym 36⁴² (tj. 2,9%) doktorantów z niepełnosprawnością; w roku akademickim 2016/2017 – 22.385 studentów, w tym 435⁴³ (tj. 1,9%) studentów z niepełnosprawnością i 1.280 doktorantów, w tym 37⁴⁴ (tj. 2,9%) doktorantów z niepełnosprawnością; w roku akademickim 2017/2018 – 22.664 studentów, w tym 442⁴⁵ (tj. 2,0%) studentów z niepełnosprawnością i 1.279 doktorantów, w tym 43⁴⁶ (tj. 3,4%) doktorantów z niepełnosprawnością.

[dowód: akta kontroli str. 404-525; 918; 922-924; 927-928; 932-933; 938]

UŚ odnotowywał przypadki rezygnacji niepełnosprawnych studentów i doktorantów ze studiów. Łącznie w badanym okresie zrezygnowało 70 studiujących niepełnosprawnych, w tym pięciu doktorantów, z czego w okresie od 1 października 2015 r. do 30 września 2016 r. skreślono 28 niepełnosprawnych w tym dwóch doktorantów, w okresie od 1 października 2016 r. do 30 września 2017 r. skreślono

³⁸ Łączna liczba kandydatów ubiegających się o przyjęcie w poczet studentów i doktorantów wyniosła 18.082, z czego 407 kandydatów stanowili ubiegający się o przyjęcie na studia doktoranckie.

³⁹ Łączna liczba kandydatów ubiegających się o przyjęcie w poczet studentów i doktorantów wyniosła 19.270, z czego 321 kandydatów stanowili ubiegający się o przyjęcie na studia doktoranckie.

⁴⁰ Wg danych pochodzących ze sprawozdań statystycznych S-10 Sprawozdanie o studiach wyższych i S-12 Sprawozdanie o stypendiach naukowych, studiach podyplomowych i doktoranckich, doktoratach oraz zatrudnieniu w szkołach wyższych, instytutach naukowych i badawczych. Dane podano łącznie dla studentów, studentów absolwentów oraz doktorantów i doktorantów absolwentów na koniec okresu sprawozdawczego.

⁴¹ Z czego: trzech głuchych i słabosłyszących, 51 niewidomych i niedowidzących, 120 z dysfunkcją narządu ruchu (chodzących), 11 z dysfunkcją ruchu (poruszających się na wózkach inwalidzkich) i 256 z innymi rodzajami niepełnosprawności.

⁴² Z czego: jeden z dysfunkcją narządu słuchu, sześciu niewidomych i słabowidzących, dziewięciu z dysfunkcją narządu ruchu (chodzących), trzech z dysfunkcją narządu ruchu (poruszających się na wózkach inwalidzkich) i 17 z innymi rodzajami niepełnosprawności.

⁴³ Z czego: 34 głuchych i słabosłyszących, 55 niewidomych i słabowidzących, 120 z dysfunkcją narządu ruchu (chodzących), ośmiu z dysfunkcją narządu ruchu (poruszających się na wózkach inwalidzkich) i 218 z innymi rodzajami niepełnosprawności.

⁴⁴ Z czego: pięciu z dysfunkcją narządu słuchu, czterech niewidomych i słabowidzących, ośmiu z dysfunkcją narządu ruchu (chodzących), trzech z dysfunkcją narządu ruchu (poruszających się na wózkach inwalidzkich) i 17 z innymi rodzajami niepełnosprawności.

⁴⁵ Z czego: 40 z dysfunkcją narządu słuchu, 44 niewidomych i słabowidzących, 126 z dysfunkcją narządu ruchu (chodzących), 9 z dysfunkcją narządu ruchu (poruszających się na wózkach inwalidzkich) i 223 z innymi rodzajami niepełnosprawności.

⁴⁶ Z czego: trzech głuchych i słabosłyszących, sześciu niewidomych i słabowidzących, 13 z dysfunkcją narządu ruchu (chodzących), trzech z dysfunkcją narządu ruchu (poruszających się na wózkach inwalidzkich) i 18 z innymi rodzajami niepełnosprawności.

26 niepełnosprawnych w tym trzech doktorantów, a w okresie od 1 października 2017 r. do 2 stycznia 2018 r. skreślono 16 niepełnosprawnych w tym jednego doktoranta. W żadnym z ww. przypadków powodem skreślenia nie były trudności albo bariery uniemożliwiające uczestnictwo niepełnosprawnym studentom lub doktorantom w procesie kształcenia.

[dowód: akta kontroli str. 701; 1140-1141]

8. Obiekty Uczelni były dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, z uwzględnieniem różnych rodzajów niepełnosprawności, a wprowadzone rozwiązania architektoniczne zapewniały niepełnosprawnym możliwość udziału w zajęciach dydaktycznych. Powyższe zweryfikowano w toku oględzin trzech budynków na trzech wydziałach Uczelni⁴⁷, z których wg planów zajęć korzystało dwóch niepełnosprawnych studentów⁴⁸ oraz jedna niepełnosprawna doktorantka⁴⁹, a także budynek Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej (mieszczący m.in. Bibliotekę Główną UŚ), budynek Rektoratu UŚ (w części zajmowanej przez COS) oraz trzy DS⁵⁰.

[dowód: akta kontroli str. 1254-1313, 1331-1449, 1497-1534, 1572-1618]

Oględziny Wydziałów Uczelni wykazały m.in., że:

- przy każdym z obiektów wyodrębniono miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych,
- wejścia do budynków dwóch wydziałów, niedostępne bezpośrednio z poziomów gruntu, wyposażono w pochylnię dla wózków inwalidzkich prowadzącą do windy⁵¹ oraz platformy przyschodowe⁵². Wejście do trzeciego z wydziałów⁵³ było dostępne z poziomu gruntu,
- dostęp do wskazanych w planach zajęć sal wykładowych w budynkach wydziałów, pomieszczeń zajmowanych przez wydziałowych koordynatorów ds. osób niepełnosprawnych oraz pozostałych sal i pomieszczeń został zapewniony poprzez korytarze pozbawione barier architektonicznych oraz zastosowane środki transportu bliskiego, tj. dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych dźwigi osobowe⁵⁴ oraz platformy przyschodowe. Wszystkie urządzenia były sprawne w czasie przeprowadzania kontroli. Stosownie do wymogów rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 29 października 2003 r. w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego w zakresie eksploatacji niektórych urządzeń transportu bliskiego⁵⁵, Uczelnia poddawała objęte oględzinami dźwigi osobowe oraz platformy przyschodowe badaniom okresowym, a także przeglądom konserwacyjnym⁵⁶,
- w każdym z ww. budynków znajdowały się odpowiednio oznaczone ogólnodostępne toalety dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, tj. wyposażone m.in. w drzwi bez progów, zamontowane uchwyty i poręcze

⁴⁷ Wydział Teologiczny UŚ w Katowicach, Wydział Filologiczny w Katowicach oraz Wydział Filologiczny w Sosnowcu.

⁴⁸ Z niesprawnością narządu słuchu oraz niesprawnością narządu wzroku.

⁴⁹ Z niesprawnością narządu ruchu.

⁵⁰ Nr 2 i 7 w Katowicach – Ligocie oraz nr 3 w Sosnowcu.

⁵¹ Wydział Filologiczny UŚ w Katowicach.

⁵² Wydział Filologiczny UŚ w Sosnowcu.

⁵³ Wydział Teologiczny UŚ w Katowicach.

⁵⁴ Posiadające kabiny o szerokości co najmniej 1,1 m i długości 1,4 m, poręcze na wysokości 0,9 m, tablicę przyzywową na wysokości od 0,8 m do 1,2 m z informacją głosową. Ponadto dźwigi osobowe na Wydziale Teologicznym UŚ oraz na Wydziale Filologicznym UŚ w Sosnowcu wyposażone były w oznakowanie pismem Braille'a dla osób niewidomych.

⁵⁵ Dz. U. Nr 193, poz. 1890, zwane dalej „Rozporządzeniem ws. dozoru technicznego”.

⁵⁶ Dźwigi osobowe poddano kontrolom rocznym, platformy przyschodowe – kontrolom dwuletnim, a przeglądy konserwacyjne tych urządzeń przeprowadzano co 30 dni.

ułatwiające korzystanie z urządzeń higieniczno-sanitarnych oraz posiadające przestrzeń manewrową o wymiarach nie mniejszych niż 1,5 m x 1,5 m.

- włączniki światła w każdym z ww. budynków znajdowały się na wysokości dostępnej dla osób na wózkach inwalidzkich (0,7 m do 1,3 m).

[dowód: akta kontroli str. 1413-1710]

Oględziny Biblioteki Głównej UŚ wykazały m.in, że:

- w bezpośrednim sąsiedztwie obiektu wydrebniono miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych,
- dostęp do budynku odbywał się z poziomu gruntu,
- dojście do obiektu oraz ciągi komunikacyjne w jego wnętrzu pozbawione były barier architektonicznych. Dostęp do wszystkich pomieszczeń dla osób korzystających z Biblioteki zapewniony był bez przeszkód,
- wyposażenie Biblioteki dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych obejmowało: kabinę pracy indywidualnej (jedna przystosowana dla osób z dysfunkcją wzroku – na pierwszym piętrze budynku) wyposażoną w komputer z klawiaturą Braille'a, klawiaturą standardową oraz klawiaturą z powiększonymi znakami, urządzenie do czytania tekstu (auto-lektor) oraz drukarkę oznaczoną pismem Braille'a. Komputer posiadał zainstalowany program czytający tekst oraz funkcję powiększania zawartości ekranu. Ponadto w COS istniała możliwość wypożyczenia lupy elektronicznej. Stoły w czytelnich, salach komputerowych oraz przy osobnych stanowiskach komputerowych posiadały odpowiednią wysokość i szerokość (przestrzeń pod stołem) i umożliwiały korzystanie ze stanowiska bezpośrednio z wózka inwalidzkiego,
- w budynku znajdowały się stosownie oznaczone ogólnodostępne toalety dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, tj. wyposażone m.in. w drzwi bez progów, zamontowane uchwyty i poręcze ułatwiające korzystanie z urządzeń higieniczno-sanitarnych oraz posiadające przestrzeń manewrową nie mniejszą niż 1,5 m x 1,5 m,
- dźwigi osobowe przeznaczone dla osób korzystających z Biblioteki były dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych⁵⁷. Urządzenia były sprawne w czasie przeprowadzania kontroli. Zgodnie z przepisami Rozporządzenia ws. dozoru technicznego dźwigi osobowe były poddawane badaniom okresowym i przeglądom konserwacyjnym⁵⁸.

[dowód: akta kontroli str. 1278-1330]

Oględziny COS wykazały m.in, że:

- wejście do budynku Rektoratu (mieszczącego COS), niedostępne bezpośrednio z poziomu gruntu, było wyposażone w pochylnię dla wózków inwalidzkich,
- ciągi komunikacyjne wewnątrz COS były bez barier architektonicznych,
- w COS znajdowała się stosownie oznaczona ogólnodostępna toaleta dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, wyposażona m.in. w drzwi bez progów, zamontowane uchwyty i poręcze ułatwiające korzystanie z urządzeń higieniczno-sanitarnych oraz posiadające przestrzeń manewrową nie mniejszą niż 1,5 m x 1,5 m i system alarmowo-przywoławczy (sprawny w czasie przeprowadzania oględzin),
- pomieszczenia COS były dodatkowo oznakowane pismem Braille'a.

[dowód: akta kontroli str. 1259-1277]

⁵⁷ Posiadały kabiny o szerokości co najmniej 1,1 m i długości 1,4 m, poręcze na wysokości 0,9 m, tablicę przyzywową na wysokości od 0,8 m do 1,2 m z informacją głosową oraz oznakowaniem dla osób niewidomych.

⁵⁸ Dźwigi osobowe poddano kontrolom rocznym, a przeglądy konserwacyjne tych urządzeń przeprowadzano co 30 dni.

Oględziny trzech DS. wykazały m.in. że:

- przy każdym z obiektów wyodrębniono miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych,
- wejścia do budynków, niedostępne bezpośrednio z poziomów gruntu, wyposażono w podjazdy dla wózków inwalidzkich prowadzące na parter obiektu (gdzie znajdowały się pokoje oraz toalety przystosowane dla osób niepełnosprawnych),
- w ciągach komunikacyjnych wewnątrz obiektów nie występowały bariery architektoniczne,
- w dwóch obiektach⁵⁹ znajdowały się stosownie oznaczone ogólnodostępne toalety dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, tj. wyposażone m.in. w drzwi bez progów, zamontowane uchwyty i poręcze ułatwiające korzystanie z urządzeń higienicznosanitarnych oraz posiadające przestrzeń manewrową nie mniejszą niż 1,5 m x 1,5 m. Pod prysznicem zamontowano pochwyt oraz siedzisko, a brodzik pozbawiony był krawędzi.
- pokoje przeznaczone dla osób niepełnosprawnych były przystosowane do ich potrzeb m.in. poprzez: zainstalowanie włączników światła na wysokości od 0,7 m do 1,3 m, brak progów (bądź niskie progi), nisko zawieszona półki, zapewnienie odpowiedniej przestrzeni pod stołami (umożliwiające korzystanie bezpośrednio z wózka inwalidzkiego).

[dowód: akta kontroli str. 1223, 1225, 1331-1412]

9.1. Uczelnia zapewniła wsparcie dydaktyczne studentom i doktorantom z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Studenci i doktoranci będący osobami niewidomymi lub niedowidzącymi mogli korzystać m.in. z.: elektronicznych lub powiększających, powiększalników, oprogramowania powiększającego, udźwiękawiającego i ubrajlawiającego, a także klawiatur z kontrastowym i powiększonym oznakowaniem. Mieli również możliwość, w ramach indywidualnego dostosowania studiów, otrzymania książek w wersji cyfrowej, w najbardziej dogodnym dla siebie formacie. Osoby posługujące się alfabetem Braille'a mogły otrzymać materiały dydaktyczne wydrukowane w tym alfabecie. Ponadto Biblioteka Główna UŚ posiadała oddzielne stanowisko pracy dostosowane do potrzeb osób z dysfunkcją wzroku⁶⁰, a wszystkie windy w Bibliotece wyposażone były w sygnalizację dźwiękową i oznakowania w alfabecie Braille'a.

Studenci i doktoranci, dla których oferowane rozwiązania sprzętowe byłyby niewystarczające mogli otrzymać wsparcie Asystenta Studenta Niepełnosprawnego⁶¹ pomagającego m.in. podczas dojazdów na uczelnię, sporządzania notatek (konwersja na wersję elektroniczną), a także w trakcie wizyt w bibliotece czy w dziekanacie. Zakres zadań ASN był ustalany indywidualnie w zależności od potrzeb studenta.

Głusi i słabosłyszący studenci mieli możliwość uczestniczenia w zajęciach wraz z tłumaczem języka migowego lub miganego⁶². Dodatkowo, niesłyszący od urodzenia, mieli dodatkowe konsultacje z tłumaczem, podczas których wyjaśniał on trudniejsze kwestie, których osoby z takim rodzajem niepełnosprawności mogły nie rozumieć. Tłumacz języka migowego służył wsparciem również w innych sytuacjach istotnych dla studenta (np. podczas wizyt w dziekanacie, bibliotece). Studentom i doktorantom niedosłyszącym lub niesłyszącym zapewniono możliwość nagrywania

⁵⁹ Dom Studenta nr 2 w Katowicach – Ligocie oraz Dom Studenta nr 3 w Sosnowcu.

⁶⁰ W ramach stanowiska studenci i doktoranci mogli korzystać z komputera z oprogramowaniem dla osób niewidomych i niedowidzących, klawiatury brajlowskiej, powiększalnika i drukarki brajlowskiej.

⁶¹ W dalszej części ASN.

⁶² Język migany to wersja języka migowego, który powszechnie jest używany na co dzień przez osoby niesłyszące i niedosłyszące.

treści zajęć za pomocą dyktafonu. Nagrania przekazywane były ASN, który sporządzał notatki z nagrań i przekazywał je zainteresowanej osobie. Ponadto, studenci i doktoranci używający aparatów słuchowych mieli możliwość korzystania z systemów FM, wspomagających słyszenie poprzez wzmocnienie przekazu głosu osoby prowadzącej zajęcia, eliminując tym samym szum w sali zajęciowej.

Budynki dydaktyczne Uczelni były dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami ruchowymi (wyposażone w podjazdy, windy, platformy przyschodowe). Do potrzeb osób z dysfunkcją ruchu dostosowane zostały także toalety. Osoby z niepełnosprawnością ruchową mogły korzystać ze wsparcia ASN w zakresie przemieszczania się po budynkach, sporządzania notatek i w innych sytuacjach.

Studentom i doktorantom z zaburzeniami psychicznymi umożliwiono korzystanie ze wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego organizowanego na Uczelni. Wsparcia psychologicznego udzielali doświadczeni psychologowie i psychoterapeuci (w trakcie certyfikowania) z doświadczeniem w pracy ze studentami. Wsparcie psychologiczne realizowano w różnych formach, w zależności od indywidualnych potrzeb osoby zainteresowanej: pomoc doraźna (1-2 spotkania); poradnictwo okresowe (do ok. 10 spotkań); diagnoza psychologiczna pomocna m.in. przy określaniu propozycji zakresu indywidualnego dostosowania studiów; psychologiczne konsultacje o charakterze podtrzymującym i interwencja kryzysowa; terapia indywidualna (pełny program terapeutyczny, zwyczajowo do ok. 25 sesji). Dodatkowo na terenie Uczelni prowadzono konsultacje psychiatryczne, na które studenci kierowani byli przez uczelnianych psychologów. Oprócz bezpośrednich spotkań Uczelnia realizowała również program wsparcia za pośrednictwem serwisu www.wieciemus.edu.pl, nadzorowanego i prowadzonego przez psychologów.

Uczelnia dysponowała następującymi urządzeniami i pomocami dydaktycznymi⁶³: Komputer HP Compaq + Monitor (10 szt.), projektor TOSHIBA (3 szt.), rzutnik pisma (5 szt.), ekran projekcyjny (1 szt.), wskaźnik laserowy (11 szt.), skaner A3 Mustek (1 szt.), tablice interaktywne (21 szt.), notebooki (21 szt.), dyktafony cyfrowe (28 szt.), kamera cyfrowa (1 szt.), lupa elektroniczna Fusion (1 szt.), lupa elektroniczna QuickLook Zoom (12 szt.), odtwarzacz książki mówionej (7 szt.), skaner przenośny DocuPen (29 szt.), zestaw Microlink - system FM (10 szt.), klawiatura Bigkeys LX (1 szt.), klawiatura ergonomiczna (1 szt.), klawiatura Large Print Key (1 szt.), klawiatura Maltron (1 szt.), klawiatura Maltron single (1 szt.), klawiatura Zoomtext (10 szt.), oprogramowanie Expressivo – syntezy (10 kompletów), oprogramowanie LunarPlus (1 komplet), oprogramowanie Window-Eyes (11kompletów), oprogramowanie ZoomText Magnifier (10 kompletów), oprogramowanie JAWS Professional (1 komplet).

Zasady udostępniania ww. sprzętu regulowało Zarządzenie nr 23/2008 Rektora UŚ z dnia 29 kwietnia 2008 r. w sprawie użyczenia specjalistycznego sprzętu niepełnosprawnym studentom i doktorantom Uniwersytetu Śląskiego. Zgodnie z ww. zarządzeniem, z osobą, która wystąpiła z wnioskiem o udostępnienie sprzętu, Uczelnia zawierała umowę użyczenia.

Liczba posiadanych przez Uczelnię urządzeń przekraczała zapotrzebowanie zgłaszane w okresie objętym kontrolą. Zawartych zostało wówczas pięć umów użyczenia sprzętu⁶⁴.

[dowód: akta kontroli str. 1177-1214, 1221-1222]

⁶³ Zakupionymi w latach 2009 – 2013. Kolejnych zakupów nie dokonywano ze względu na niewielkie zainteresowanie ze strony niepełnosprawnych studentów i doktorantów.

⁶⁴ Jedną w 2015 r. (użyczenie notebooka i kamery cyfrowej), dwie w 2016 r. (użyczenie systemu FM oraz notebooka i kamery cyfrowej), dwie w 2017 r. (użyczenie skanera oraz notebooka i kamery cyfrowej).

9.2. Odpowiedzialnym za organizację zajęć wychowania fizycznego dla studentów było Studium Wychowania Fizycznego i Sportu UŚ⁶⁵. Studenci posiadający zaświadczenie lekarskie dotyczące zwolnienia z całego semestru zajęć z wychowania fizycznego mieli obowiązek uczestniczenia w zajęciach teoretycznych⁶⁶. Natomiast studenci posiadający orzeczenie o stopniu niepełnosprawności mogli uczestniczyć w zajęciach teoretycznych, jednak na własną prośbę (lub prośbę rodzica, asystenta, opiekuna) mogli być z tych zajęć zwolnieni przez Kierownika Studium⁶⁷. Studenci z orzeczeniem o niepełnosprawności mogli ponadto na zasadach dobrowolności uczestniczyć w zajęciach praktycznych (pływanie, siłownia, zajęcia ogólnorozwojowe).

Liczba studentów którzy przedłożyli orzeczenia o niepełnosprawności w latach akademickich 2015/2016, 2016/2017 i 2017/2018 wyniosła odpowiednio: pięć, 20 i sześć osób. Żaden z ww. studentów nie zgłosił chęci udziału w zajęciach praktycznych z wychowania fizycznego. Ponadto wszyscy ww. studenci zostali zwolnieni przez Kierownika Studium z zajęć teoretycznych.

Jak wyjaśnił Kierownik Studium, bezpośrednią przyczyną zwolnienia studentów z zajęć teoretycznych była ich niepełnosprawność opisana w uzasadnieniu orzeczenia o niepełnosprawności.

[dowód: akta kontroli str. 142-144, 1178, 1182, 1215-1216, 1711-1720]

9.3. Odpowiedzialnym w UŚ za organizację lektoratów z języków obcych dla studentów było Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych⁶⁸. Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia w SPNJO opracował „Wskazówki dla nauczycieli akademickich Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych Uniwersytetu Śląskiego prowadzących zajęcia dydaktyczne ze studentami niepełnosprawnymi lub dysgraficznymi/dyslektycznymi/dysortograficznymi”. Przewidywały one m.in. umożliwienie osobom niepełnosprawnym nagrywanie zajęć (rejestracja dźwięku i/lub obrazu) pod warunkiem wykorzystania zarejestrowanych materiałów wyłącznie do użytku osobistego. Studentom, dla których dotarcie na egzamin w budynku z barierami było niewykonalne, zapewniono możliwość zdawania egzaminów w miejscach dla nich dostępnych. Na zajęciach z udziałem studentów niedosłyszących przewidziano dostosowanie tempa i natężenia głosu lektora do ich potrzeb, a w przypadku studentów niesłyszących – zapewnienie kontaktu wzrokowego z twarzą mówiącego. Studentom z niepełnosprawnością wzroku zapewniono możliwość posługiwania się notebookiem, maszyną brailowską, notatnikiem, pomocami optycznymi, jak również własnym oświetleniem. Ze względu na utrudniony dostęp do materiałów źródłowych przystosowanych dla osób niedowidzących i niewidomych, przewidziano podawanie informacji o wymaganej literaturze ze znacznym wyprzedzeniem. Zgodnie z ww. wskazówkami weryfikacja efektów kształcenia powinna przebiegać w sposób możliwie zbliżony do tego, jaki jest stosowany wobec studentów pełnosprawnych, przy czym dla studentów słabowidzących przewidziano testy z dużą czcionką, a dla studentów niewidomych – testy w formie elektronicznej lub w alfabecie Braille’a. Dopuszczalne było zastąpienie formy pisemnej formą ustną.

⁶⁵ Zwane dalej „Studium”.

⁶⁶ Tematyka zajęć teoretycznych obejmowała:

- w roku akademickim 2015/2016: brydż sportowy, teorię sportu, dietetykę oraz historię sportu;
- w roku akademickim 2016/2017: historię sportu, brydż sportowy, dietetykę i zdrowe odżywianie oraz sport olimpijski;
- w roku akademickim 2017/2018: brydż sportowy, pierwszą pomoc przedlekarską w teorii i praktyce z elementami BHP, współczesne formy aktywności ruchowej, historię sportu, historię sportu olimpijskiego oraz historię sportów nieolimpijskich.

⁶⁷ Procedura zwalniania studentów z zajęć teoretycznych miała charakter nieformalny. Student (rodzic, opiekun, asystent) zwracał się z prośbą o zwolnienie z zajęć bezpośrednio do Kierownika Studium, przedstawiając orzeczenie o niepełnosprawności i wyjaśniając przyczyny związane z brakiem możliwości uczestnictwa w zajęciach.

⁶⁸ Zwane dalej „SPNJO”.

Uczelnia umożliwiała studentom z orzeczoną stopniem niepełnosprawności słuchowej i wzrokowej korzystanie z zajęć w formie blended – learningu⁶⁹ oraz e-learningu⁷⁰. Lektorzy dysponowali przenośnymi głośnikami bluetooth, a część sal dydaktycznych wyposażono w rzutniki multimedialne umożliwiając prowadzącym prezentowanie materiałów dydaktycznych w formie przystępnej dla osób słabowidzących.

Lektorzy ściśle współpracowali z AON, a ponadto prowadzili indywidualne kształcenie językowe, dostosowane m.in. do zróżnicowanych potrzeb studentów niepełnosprawnych.

Sposób weryfikacji efektów kształcenia był dostosowany do charakteru posiadanej przez danego studenta niepełnosprawności m.in. poprzez: zastąpienie obowiązkowej formy pisemnej testu formą ustną, właściwy dobór nagłośnienia nagrań, wydłużenie czasu trwania egzaminu, właściwy dobór wielkości czcionki w materiałach tekstowych.

Pracownicy SPNJO zostali zobowiązani do realizacji lektoratów z udziałem studentów niepełnosprawnych zgodnie z opisanymi wyżej wskazówkami opracowanymi przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia SPNJO UŚ. Lektorzy zostali z nimi zapoznani w ramach szkolenia wewnętrznego w zakresie prowadzenia modułu „język obcy” z udziałem studenta niepełnosprawnego podczas Otwartego Posiedzenia Wydziałowego Zespołu ds. jakości kształcenia (21 marca 2014 r.). Spotkania zespołu odbywały się w każdym roku akademickim. Dodatkowo kilka razy w roku dla lektorów prowadzono warsztaty metodyczne, na których omawiano m.in. metody pracy ze studentami niepełnosprawnymi.

W okresie objętym kontrolą do SPNJO nie skierowano żadnego wniosku o udzielenie wsparcia dydaktycznego w zakresie umożliwienia nauki języków obcych przez niepełnosprawnych studentów i doktorantów UŚ. Wpłynęły natomiast dwa wnioski⁷¹ o IDS w zakresie nauki języków obcych przez studentów niepełnosprawnych. Oba wnioski zostały pozytywnie rozpatrzone.

[dowód: akta kontroli str. 142-142, 144-150, 1178, 1183, 1217-1220]

10. Na Uczelni w całym badanym okresie studiowali studenci i doktoranci z niepełnosprawnościami zaburzeń wzroku oraz słuchu, stąd działania dotyczące zapewnienia im warunków do pełnego udziału w procesie dydaktycznym nie miały charakteru dorywczego. Jak wynika z przeprowadzonych oględzin, UŚ zapewniał ww. studentom możliwość pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych.

[dowód: akta kontroli str. 404-524, 909-938]

11. W latach 2015 – 2018⁷² do UŚ wpłynęły łącznie 22 skargi i 45 wniosków, z tego: w 2015 r.: 8 skarg i 19 wniosków; w 2016 r.: 10 skarg i 20 wniosków; w 2017 r.: 3 skargi i 6 wniosków oraz w 2018 r. (do dnia 8 lutego): 1 skarga. Nie wpłynęły żadne wnioski. Żadna ze skarg nie dotyczyła nierówności w traktowaniu na Uczelni osób niepełnosprawnych.

[dowód: akta kontroli str. 131-141]

12. W latach 2015-2017, zgodnie z deklarowanymi potrzebami pracowników, UŚ organizował i finansował szkolenia z zakresu wsparcia osób z niepełnosprawnościami w dwóch obszarach:

⁶⁹ Mieszana metoda kształcenia, łącząca tradycyjne metody nauki (bezpośredni kontakt z prowadzącym) z aktywnościami prowadzonymi zdalnie za pomocą komputera.

⁷⁰ Kształcenie zdalne.

⁷¹ Jeden w 2015 r., jeden w 2017 r.

⁷² Do dnia 8 lutego 2018 r.

- „Zaburzenia psychiczne i kontakt z osobą o specjalnych potrzebach”,
- „Dostępność Uczelni za pośrednictwem narzędzi internetowych”.

W ramach pierwszego obszaru przeprowadzonych zostało siedem szkoleń: „Spotkanie fokusowe – komunikacja, zaburzenia psychiczne i wsparcie studentów niepełnosprawnych” (dwukrotnie)⁷³; „Studenci nie płaczą? Warsztaty podczas konferencji wydziałowej: Problemy psychologiczne z jakimi zmagają się studenci UŚ”⁷⁴; „Jak zachować się w kontakcie z osobą z niepełnosprawnością, na jakie trudności mogą napotkać studenci i doktoranci z różnymi niepełnosprawnościami i w jaki sposób można udzielić im wsparcia, a tym samym wyrównać ich szanse w dostępie do edukacji i badań naukowych?”⁷⁵; „Zasady postępowania w relacji z osobami z niepełnosprawnością oraz z zaburzeniami emocjonalnymi i psychicznymi”⁷⁶; Wsparcie studentów i doktorantów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Praca ze studentem trudnym⁷⁷; „Praca ze studentami z zaburzeniami ze spektrum autyzmu”⁷⁸.

W ramach drugiego obszaru przeprowadzonych zostało pięć szkoleń: „Warsztaty wprowadzające techniki i strategie przygotowania materiałów edukacyjnych i promocyjnych zgodnie z wytycznymi WCAG 2.0; Technologie asystujące – odczytanie wiadomości tekstowej”⁷⁹; „Dostępni cyfrowo w każdej dziedzinie”⁸⁰; „WCAG 2015 – szkolenie z zakresu wytycznych WCAG 2.0.”⁸¹; „Seminarium – audyt stron www: włączenie cyfrowe w instytucjach oraz dostępność gier komputerowych”⁸²; „Zasady dostępności dla osób niepełnosprawnych, w tym wymagania Web Content Accessibility Guidelines (WCAG 2.0) dla systemów teleinformatycznych w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych”⁸³.

Ponadto w kontrolowanym okresie, UŚ skierował swoich pracowników na sześć szkoleń zewnętrznych dotyczących pracy z osobami niepełnosprawnymi: „Pełno(s)prawny student – konferencja i wymiana dobrych praktyk” (edycja 2015, 2016 i 2017)⁸⁴; „Forum Uczelnianych Pełnomocników i Pracowników Biur ds. Studentów z niepełnosprawnościami”⁸⁵; „Dostępne treści stron www”⁸⁶; „Doskonalenie form wspierania studentów z niepełnosprawnościami w szkolnictwie wyższym (konferencja)”⁸⁷.

[dowód: akta kontroli str. 1152; 1154-1158; 1224; 1228]

13. Uczelnia w latach 2015–2018 nie była kontrolowana przez MNiSW w zakresie realizacji zadań dotyczących zapewnienia pełnego udziału niepełnosprawnych studentów i doktorantów w procesie kształcenia i badaniach naukowych. Niemniej, w ww. okresie przeprowadzono w niej 44 kontrole zewnętrzne, a podmiotami

⁷³ 15 i 16 kwietnia 2015 r. - z udziałem odpowiednio 8 i 10 pracowników obsługi (odpowiednio 0,25% i 0,31% ogółu pracowników UŚ).

⁷⁴ 22 kwietnia 2015 r. - z udziałem 10 nauczycieli akademickich (0,31% ogółu pracowników UŚ) i 2 pracowników obsługi (0,062% ogółu pracowników UŚ).

⁷⁵ 21 października 2015 r. - z udziałem 8 nauczycieli akademickich (0,25% ogółu pracowników UŚ).

⁷⁶ 22 marca 2016 r. - z udziałem 10 nauczycieli akademickich (0,30% ogółu pracowników UŚ) i 18 pracowników obsługi (0,55% ogółu pracowników UŚ).

⁷⁷ 1 marca 2017 r. - z udziałem 12 nauczycieli akademickich (0,37% ogółu pracowników UŚ) i 5 pracowników obsługi (0,16% ogółu pracowników UŚ).

⁷⁸ 31 maja 2017 r. - z udziałem 20 nauczycieli akademickich (0,62% ogółu pracowników UŚ) i 10 pracowników obsługi (0,31% ogółu pracowników UŚ).

⁷⁹ 23 maja 2015 r. – brak informacji o liczbie uczestników.

⁸⁰ 25 maja 2015 r. – brak informacji o liczbie uczestników.

⁸¹ 19 czerwca 2015 r. - z udziałem 19 pracowników obsługi (0,59% ogółu pracowników UŚ).

⁸² 3 czerwca 2016 r. – brak informacji o liczbie uczestników.

⁸³ 29 maja 2017 r. – brak informacji o liczbie uczestników.

⁸⁴ Każdorazowo po 2 pracowników obsługi (0,06% ogółu pracowników UŚ).

⁸⁵ 14-15 marca 2016 r. - z udziałem 2 pracowników obsługi (0,06% ogółu pracowników UŚ).

⁸⁶ Czerwiec 2016 r. - z udziałem 5 pracowników obsługi (0,15% ogółu pracowników UŚ).

⁸⁷ 3 marca 2017 r. - z udziałem 2 pracowników obsługi (0,06% ogółu pracowników UŚ).

kontrolującymi były: Narodowe Centrum Badań i Rozwoju⁸⁸ (Podmiot nadzorowany przez MNiSW, zgodnie z art. 34 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju⁸⁹), które przeprowadziło 11 kontroli, oraz podmiot zewnętrzny na zlecenie Centrum – cztery kontrole. Cztery spośród ww. kontroli⁹⁰ dotyczyło realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami⁹¹. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

[dowód: akta kontroli str. 7-119]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Żaden z pokoi przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych w DS poddanych oględzinom nie był wyposażony w sygnalizację alarmowo-przyzywową, pomimo wymogu wynikającego z § 192a rozporządzenia ws. warunków technicznych (w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2017 r.).

Rektor UŚ wyjaśnił, że: „Pokoje dla osób ze specjalnymi potrzebami były dostosowywane od 2002 r (...) często w miarę ograniczonych możliwości technicznych (...). Do tej pory kierownicy DS oraz administracja UŚ nie spotkała się z potrzebą ze strony studentów co do stosowania takiego rozwiązania w pokojach mieszkalnych, jednak nieprawidłowość ta zostanie niezwłocznie usunięta. W najbliższym czasie w większości pomieszczeń uniwersyteckich, przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnościami (m.in. w DS i w dostosowanych toaletach na wydziałach) zostanie zastosowany bezprzewodowy system alarmowo-przyzywowy.

[dowód: akta kontroli str. 1223, 1225-1226, 1229, 1331-1412]

2. Winda przeznaczona do przewozu osób niepełnosprawnych na Wydziale Filologicznym UŚ w Katowicach nie posiadała dodatkowego oznakowania dla osób niewidomych, co było niezgodne z § 193 ust. 2a rozporządzenia ws. warunków technicznych.

Odnosząc się do powyższej nieprawidłowości Rektor UŚ podał: „Dźwig przeszedł dwa kapitalne remonty w 2005 r. i 2008 r. Zakres prac każdorazowo uzgadniany był z Urzędem Dozoru Technicznego⁹² i obejmował wymianę najważniejszych podzespołów i elementów bezpieczeństwa dźwigu. W dokumentacji szczegółowego zakresu zamawiający wskazał, by w ramach remontu w 2008 r. dźwig został dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Bezpośrednim przedmiotem modernizacji nie było wtedy dostosowanie dźwigu do potrzeb osób niepełnosprawnych, gdyż wówczas, zgodnie z opinią UDT spełniał już takie wymagania (...). Jednocześnie, jak dodał, należy nadmienić, iż obecnie trwają prace projektowe dla nowej siedziby Wydziału Filologicznego – w budynku przy ulicy Uniwersyteckiej 4. W ramach prac projektowych ze szczególnym uwzględnieniem

⁸⁸ Zwane dalej „Centrum”.

⁸⁹ Dz. U. z 2017 r., poz. 1447.

⁹⁰ 1) Kontrola Projektu POWR.03.01.00-00-K340/15 – „NEW. Zwiększenie konkurencyjności studentów Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Śląskiego na rynku pracy przez rozwój ich kompetencji zawodowych”, przeprowadzona przez Centrum w dniach 14-16 lutego 2017 r.;

2) Kontrola Projektu POWR.03.01.00-00-K316/16 – „GeoHazardSilesia – Program nabycia nowych kompetencji w Naukach o Ziemi”, przeprowadzona przez Centrum w dniach 31 maja – 2 czerwca 2017r.;

3) Kontrola Projektu POWR.03.01.00-00-S257/15 – „Bio-PRO: Ewolucja Bio-PROfesjonalizmu – wysokiej jakości programy stażowe dla studentów I i II stopnia kierunków biologicznych WBiOŚ”, przeprowadzona przez Centrum w dniach 6-8 listopada 2017 r.;

4) Kontrola Projektu POWR.03.04.00-00-D048/16 – „WYKSZTAŁCONA KADRA – WYKSZTAŁCONY STUDENT – szkolenia dla kadry dydaktycznej Wydziału Nauk Społecznych UŚ”, przeprowadzona przez Centrum w dniach 8-10 listopada 2017 r.

⁹¹ Określonych w Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 8 maja 2015 r. w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

⁹² W dalszej części UDT.

traktowane są udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami. Zasiedlenie planowane jest na przełomie roku 2019/2020. W związku z tym w budynku przy placu Sejmu 1 (obecna siedziba Wydziału) realizowane są jedynie prace wynikające z powstania awarii. Z przyczyn ekonomicznych nie prowadzimy już planowanych większych prac budowlanych. Niemniej jednak, mając na uwadze wskazane braki w oznaczeniach dla osób słabowidzących pragniemy zapewnić, iż niezwłocznie zostaną one zniwelowane”.

[dowód: akta kontroli str. 1223, 1226-1227, 1230-1246, 1497-1534]

Ocena częściowa

Uczelnia podejmowała skuteczne i efektywne działania w celu realizacji obowiązku stworzenia niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych gwarantując im uczestnictwo w procesie kształcenia i w badaniach naukowych na równi z osobami pełnosprawnymi. Określono zasady ich uczestnictwa na każdym etapie nauki wprowadzając odpowiednie zapisy w regulaminach studiów czy regulaminach rekrutacji. Powołano na uczelni komórkę organizacyjną oraz pełnomocników osób niepełnosprawnych na Wydziałach określając im zakres obowiązków związany ze wsparciem dla niepełnosprawnych studentów lub doktorantów. Zapewniono również nieograniczony dostęp do sprzętu i urządzeń umożliwiających naukę osobom niedowidzącym oraz niepełnosprawnym ruchowo.

2. Pozyskiwanie i wykorzystanie środków na wsparcie dydaktyczne i naukowe dla osób niepełnosprawnych

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2015-2017 Uczelni przyznano z MNiSW dotacje na dofinansowanie lub sfinansowanie kosztów realizacji dwóch⁹³ wieloletnich inwestycji, w tym służących kształceniu studentów i doktorantów będących osobami niepełnosprawnymi⁹⁴ w łącznej wysokości 45 563 953,00 zł, z czego 14 304 000,00 zł na 2015 r., 17 865 533,00 zł na 2016 r., 9 404 084,00 zł na 2017 r. i 3 990 336,00 zł na 2018 r., oraz na zadania związane ze stwarzaniem studentom i doktorantom, będącym osobami niepełnosprawnymi warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia⁹⁵, w ogólnej kwocie 2 143 600,00 zł, z czego 593 800,00 zł na 2015 r., 725 300,00 zł na 2016 r. i 824 500,00 zł na 2017 r. Wysokość przyznanych dotacji dla Uczelni ulegała zmianom wyłącznie w dotacjach przeznaczonych na zadania, o których mowa w art. 94 ust. 1 pkt 10 Prawa o szkolnictwie wyższym, a korekty planu, polegające głównie na jego zmniejszeniu w oparciu o wnioski Uczelni, były podyktowane koniecznością dostosowania planu wydatków do faktycznych potrzeb wynikających z realizacji inwestycji. Ostatecznie plan po zmianach i wykonanie ww. dotacji wyniosło w okresie kontrolowanym 25 523 977,00 zł, z czego 10 563 980,00 zł wydano w 2015 r., 4 709 513,00 zł w 2016 r. i 10 250 484,00 zł w 2017 r.

[dowód: akta kontroli str. 945-946; 951; 952-1027; 1048-1073]

⁹³ 1) Budowa Wydziału Radia i Telewizji UŚ w Katowicach (Umowa dotacji nr 1310 z dnia 16 września 2013 r.) oraz 2) Termomodernizacja budynku Osiedla Akademickiego w Katowicach – Dom Studenta nr 1, ul. Studencka 15 wraz z modernizacją instalacji p.poż. (Umowa dotacji nr 1713 z dnia 16 maja 2017 r.).

⁹⁴ Art. 94 ust. 1 pkt 10 Prawa o szkolnictwie wyższym.

⁹⁵ Art. 94 ust. 1 pkt 11 Prawa o szkolnictwie wyższym.

2. W okresie objętym kontrolą Uczelnia nie wykorzystywała w stu procentach przyznawanych na dany rok budżetowy przez MNiSW kwot dotacji podmiotowej na zadania związane ze stwarzaniem studentom i doktorantom, będącymi osobami niepełnosprawnymi, warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia. Niewykorzystane środki w danym roku budżetowym, po zaspokojeniu potrzeb osób uprawnionych do udzielenia im wsparcia w danym roku budżetowym ze środków dotacji⁹⁶, zgodnie z przyjętymi w Uczelni zasadami ewidencji finansowo-księgowej, gromadzono na wyodrębnionej pozycji ewidencji księgowej, jako środki pozostałe po rozliczeniu dotacji dla studentów niepełnosprawnych i angażowano je w latach następnych ponownie na tego rodzaju cele przewidziane przez udzielającego dotacje, co NIK uznaje za dobrą praktykę stosowaną przez Uczelnię w tym zakresie.

W 2015 r. z przyznanej kwoty dotacji w wysokości 593 800, 00 zł, na zadania związane ze stwarzaniem niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia Uczelnia wydała 569 973,92 zł (co stanowiło 96% kwoty dotacji otrzymanej z MNiSW na dany rok). W kolejnych latach, tj. w 2016 r. i 2017 r. na ww. cele, określone w art. 94 ust. 1 pkt 11 Prawa o szkolnictwie wyższym, Uczelnia wydała odpowiednio 577 438,56 zł i 493 031,16 zł, co stanowiło odpowiednio 79,6% i 59,8% planu dotacji po zmianach, który wynosił 725 300 zł w 2016 r. i 824 500,00 zł w 2017 r. W 2018 r. na dzień 9 lutego, pomimo braku informacji z MNiSW o wielkości planowanej dotacji podmiotowej, w ramach środków niewykorzystanych z lat poprzednich UŚ, wydał na stwarzanie niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do uczestnictwa w procesie kształcenia 14 100,00 zł.

Łącznie, z uwzględnieniem wydatków pokrywanych kwotami niewykorzystanych dotacji z lat poprzednich, Uczelnia w latach 2015 – 2017 na stwarzanie warunków kształcenia niepełnosprawnym wydała 2 029 541,71 zł⁹⁷, z czego, w 2015 r. wydano 817 102,32 zł tys.⁹⁸, w 2016 r. 605 446,98 zł⁹⁹ i w 2017 r. 606 992,41 zł¹⁰⁰.

[dowód: akta kontroli str. 154-182; 946; 1902; 1138]

3. W latach 2015-2017 z dotacji celowych otrzymanych MNiSW na podstawie art. 94 ust. 1 pkt 10 Prawa o szkolnictwie wyższym Uczelnia realizowała dwie wieloletnie inwestycje pn.: „Budowa budynku Wydziału Radia i Telewizji im. Krzysztofa Kieślowskiego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach¹⁰¹” oraz „Termomodernizacja budynku Osiedla Akademickiego w Katowicach – Dom Studenta nr 1, ul. Studencka 15, wraz z modernizacją instalacji ppoż.¹⁰²” Łącznie w okresie kontrolowanym wydano na realizację obu ww. zadań 25 523 977,00 zł z czego w 2015 r. - 10 563 980,00 zł¹⁰³ w 2016 r. - 4 709 513,00 zł¹⁰⁴ i w 2017 r. -

⁹⁶ Badania ankietowe przeprowadzone wśród studentów niepełnosprawnych potwierdziły, iż każdy z nich otrzymał pomoc w rozmiarze i charakterze odpowiadającym rodzajowi niepełnosprawności dopuszczalną do sfinansowania środkami przyznanej dotacji takową pomoc otrzymał i pomoc ta była kontynuowana w kolejnych latach pobierania nauki w UŚ.

⁹⁷ W tym 374 997,67 zł wydano z dotacji niewykorzystanych z lat ubiegłych.

⁹⁸ Z czego 569 973,92 zł z dotacji podmiotowej przyznanej na 2015 r., w wysokości 593 800,00 zł i 247 128,40 zł z lat poprzednich.

⁹⁹ Z czego 577 438,56 zł z dotacji podmiotowej przyznanej na 2016 r., w wysokości 725 300,00 zł i 28 008,42 zł z lat poprzednich.

¹⁰⁰ Z czego 471 492,11 zł z dotacji podmiotowej przyznanej na 2017 r., w wysokości 824 500,00 zł i 135 500,30 zł z lat poprzednich.

¹⁰¹ Umowę na realizację ww. wieloletniej inwestycji zawarto w dniu 16 września 2013 r. W dalszej części *Budowa Wydziału RTV*.

¹⁰² Umowę na realizację ww. wieloletniej inwestycji zawarto w dniu 16 maja 2017 r. Okres realizacji przewidziany harmonogramem rzeczowo-finansowym przewiduje realizację inwestycji na lata 2018-2019. Dane o planowanym zakresie rzeczowym zadania przewidują między innymi dostosowanie ciągów pieszych i infrastruktury zewnętrznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami W dalszej części *Termomodernizacja budynku Osiedla Akademickiego*.

¹⁰³ Wydatkowana w 2015 r. kwota dotacji dotyczy inwestycji pn. Budowa Wydziału RTV.

¹⁰⁴ Wydatkowana w 2015 r. kwota dotacji dotyczy inwestycji pn. Budowa Wydziału RTV.

10 250 484,00 zł¹⁰⁵. Wydatki poniesiono zgodnie z harmonogramami realizacji zadania, będącymi załącznikami do umów, a kwoty otrzymanych dotacji wykonano w 100% w stosunku do planu po zmianach ustalonego dla ww. inwestycji, w poszczególnych latach ich realizacji.

[dowód: akta kontroli str. 945-946; 952-1074]

4. Efekty rzeczowe uzyskane przez Uczelnię z tytułu wydatkowania w okresie kontrolowanym dotacji celowych przyznanych przez MNiSW i otrzymanych na podstawie art. 94 ust. 1 pkt 10 Prawa o szkolnictwie wyższym, to: w przypadku Budowy Wydziału RTV - w 2015 r. kontynuacja robót przygotowawczych i budowa obiektu do stanu surowego zamkniętego oraz rozpoczęcie prac instalacyjnych i wykończeniowych, w 2016 r. kontynuacja budowy wraz z pracami instalacyjnymi i wykończeniowymi oraz wyposażanie obiektu. W 2017 r. zakończono budowę obiektu Wydziału RTV i kontynuowano jego wyposażanie. W przypadku Termomodernizacji budynku Osiedla Akademickiego w ramach poniesionych wydatków w 2017 r. Uczelnia uzyskała kompletną dokumentację projektową inwestycji.

Z dotacji podmiotowej, którą Uczelnia otrzymała z MNiSW w trybie art. 94 ust. 1 pkt 11 Prawa o szkolnictwie wyższym, UŚ finansował wydatki mieszczące się w katalogu zadań określonych przez MNiSW¹⁰⁶. Ze środków ww. dotacji otrzymanych na rok budżetowy 2015 Uczelnia wydała łącznie 569 973,92 zł finansując ww. środkami: wynagrodzenia tłumaczy języka migowego – 22 810,81 zł, wynagrodzenia uczelnianych asystentów niepełnosprawnych studentów i doktorantów – 299 697,60 zł, szkolenia z orientacji przestrzennej na uczelni – 2 500,00 zł, szkolenia podnoszące świadomość związaną z niepełnosprawnością i obecnością osób niepełnosprawnych – 1 000,00 zł, zakup literatury specjalistycznej i naukowej dla niepełnosprawnych – 8 000,00 zł oraz wynagrodzenia dla pracowników BON – 144 719,54 zł, digitalizację literatury – 31 734,85 zł, bieżącą konserwację urządzeń – 9 646,24 zł, poradnictwo psychologiczne i psychiatryczne – 44 053,68 zł, koordynowanie punktu BON w Cieszynie - 5 563,26 zł i inne drobne wydatki w kwocie 247,94 zł. Z dotacji otrzymanej na 2016 r. Uczelnia wydała łącznie 577 438,56 zł finansując: wynagrodzenia tłumaczy języka migowego – 21 590,00 zł, wynagrodzenia uczelnianych asystentów niepełnosprawnych studentów i doktorantów – 284 890,51 zł, szkolenia z orientacji przestrzennej na uczelni – 1 000,00 zł, szkolenia podnoszące świadomość związaną z niepełnosprawnością i obecnością osób niepełnosprawnych w uczelni – 885,33 zł oraz wynagrodzenia dla pracowników BON – 163 754,99 zł, pomoc psychologiczną i poradnictwo psychiatryczne dla studentów i doktorantów – 51 303,14 zł, digitalizację podręczników – 40 959,22 zł, konserwację urządzeń dźwigowych – 11 449,23 zł, konsultacje indywidualne oraz uczestnictwo niepełnosprawnych studentów i doktorantów w konferencjach wyjazdowych – 1 605,74 zł. Z przyznanej dotacji na 2017 r. Uczelnia wydała łącznie 493 031,16 zł, finansując nią wydatki na: wynagrodzenia dla tłumaczy języka migowego – 22 674,83 zł, wynagrodzenia uczelnianych asystentów niepełnosprawnych studentów i doktorantów – 245 864,48 zł, szkolenia podnoszące świadomość związaną z niepełnosprawnością i obecnością niepełnosprawnych w uczelni – 790,00 zł oraz wynagrodzenia pracowników COS – 146 613,31 zł, pomoc psychologiczną i poradnictwo psychiatryczne dla niepełnosprawnych studentów i doktorantów – 20 928,00 zł, digitalizację podręczników – 34 791,51 zł, konserwację urządzeń

¹⁰⁵ W tym: 10 192 884,00 zł wydano na Budowę Wydziału RTV i 57 600,00 zł na Termomodernizację budynku Osiedla Akademickiego.

¹⁰⁶ www.nauka.gov.pl/wsparcie-niepełnosprawnych-studentow-i-doktorantow/

dźwigowych – 13 412,84 zł oraz konsultacje indywidualne, wyjazdy na konferencje niepełnosprawnych studentów i doktorantów oraz inne wydatki bieżące – 7 956,19 zł. Z dotacji z lat poprzednich Uczelnia wydała: w 2015 r. łącznie 247 128,40 zł, finansując: szkolenia podnoszące świadomość związaną z niepełnosprawnością i obecnością osób niepełnosprawnych na uczelni – 5 116,86 zł, organizację wydarzenia integrującego środowiska studenckie pn. „Wagary z Jajem” – 9 599,53 zł, zakup wyposażenia na potrzeby BON/COS – 16 471,00 zł, zakup i montaż platformy schodowej typu DELTA w obiekcie Instytutu Fizyki w Katowicach – 37 276,82 zł, roboty naprawcze szybu windy na Wydziale Pedagogiki i Psychologii w Katowicach przy ul. Grażyńskiego 53 – 159 107,19 zł oraz opracowanie kompletnej dokumentacji projektu remontu Sali dydaktyczno-terapeutycznej 07 w budynku Głównym Wydziału Etnografii i Nauki o Edukacji¹⁰⁷ – 19 557,00 zł. W 2016 r. z dotacji niewykorzystanych w latach poprzednich Uczelnia wydała 28 008,42 zł, finansując: współorganizację projektu „Po obu stronach sceny” – 12 429,94 zł, zakup gadżetów antystresowych do pokoju relaksacyjnego – 2 199,58 zł, organizację konferencji studenckiej – 845,80 zł, poradnictwo dla studentów – 600,00 zł, wykonanie dokumentacji projektowej dla WEiNoE – 11 382,38 zł, wykonanie ratunkowych opasek z silikonu i zakup stołu rehabilitacyjnego – 630,72 zł. W 2017 r. z tych samych niewykorzystanych w latach poprzednich dotacji wydano ogółem 214 807,86 zł, finansując: koszt dostosowania sanitariatów do potrzeb osób niepełnosprawnych – 81 871,71 zł, wykonanie dokumentacji projektowej „Przebudowy budynku nr 2 w Chorzowie na potrzeby nowej siedziby Instytutu Fizyki wraz z dostosowaniem go do potrzeb osób z niepełnosprawnościami” – 79 307,56 zł oraz opracowanie i druk materiałów informacyjnych związanych z działalnością BON/COS – 53 628,59 zł.

[dowód: akta kontroli str. 946-949; 1721-1722]

5. W latach 2015 – 2017 Uczelnia oprócz dotacji z MNiSW, o których mowa w art. 94 ust. 1 pkt 10 i 11 Prawa o szkolnictwie wyższym otrzymała również inne wsparcie finansowe na realizację zadań związanych z zapewnieniem niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia. Źródłem dofinansowania w łącznej wysokości 32 096.141,82 zł były: dwie dotacje otrzymane w wyniku podpisania przez Uczelnię porozumień z samorządem Województwa Śląskiego w dniach 7 i 11 października 2016 r. na dofinansowanie ze środków PFRON robót budowlanych polegających na „Przebudowie Sali dydaktyczno-terapeutycznej nr 07 oraz sanitariatów z przystosowaniem dla osób z niepełnosprawnością w budynku głównym Wydziału Etnografii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach – adres Wydziału ul. Bielska 62, 43-400 Cieszyn” na kwotę dofinansowania w wysokości 356 634,80 zł¹⁰⁸ oraz na „Budowie windy zewnętrznej osobowo-towarowej ogólnie dostępnej z przystosowaniem dla osób z niepełnosprawnością w budynku DSN przy ul. Niemcewicza 8, 43-400 Cieszyn” na kwotę dofinansowania w wysokości 298 671,35 zł¹⁰⁹. Ww. zadania zrealizowano w terminach określonych umowami,

¹⁰⁷ W dalszej części WEiNoE.

¹⁰⁸ Zakres rzeczowy inwestycji obejmował: roboty ogólnobudowlane w Sali dydaktyczno-terapeutycznej nr 07, wykonanie instalacji wodno-kanalizacyjnej i grzewczej, wykonanie instalacji elektrycznej w Sali dydaktycznej, roboty ogólnobudowlane w pomieszczeniach sanitarnych, wykonanie instalacji wodno-kanalizacyjnej w pomieszczeniach sanitariatów. Całość robót inwestycyjnych oszacowano na 713 269,64 zł brutto, z czego dofinansowanie ze środków PFRON w wysokości 356 634,80 zł stanowiło 50,0% wartości inwestycji. Pozostałe 356 634,84 zł stanowiło wkład własny Uczelni do inwestycji.

¹⁰⁹ Zakres rzeczowy inwestycji obejmował: Roboty budowlane i towarzyszące, w tym: prace ogólnobudowlane – roboty przygotowawcze, roboty ziemne, roboty fundamentowe, ocieplenie ścian fundamentowych, ściany i stropy nadziemna, dach – wykonanie izolacji, pokrycie i obróbki, prace porządkowe; Roboty wykończeniowe, w tym: stolarka okienna i drzwiowa, tynkowanie i malowanie, termomodernizacja budynku, wykonanie schodów i zadaszenia przed wejściem, wykonanie podjazdu dla osób niepełnosprawnych wraz z nawierzchnią z kostki brukowej oraz chodnik, montaż dźwigu osobowego; Roboty elektryczne, w tym wykonanie instalacji elektrycznych. Łączna wartość brutto ww. robót wg umowy wyniosła 613 770,00 zł,

a niewykorzystane środki dotacji w kwocie 12 638,64 zł¹¹⁰ zwrócono w terminach przewidzianych umowami na rachunek bankowy Samorządu Województwa Śląskiego.

Ponadto Uczelnia zawarła w dniu 2 grudnia 2013 r.¹¹¹ z Ośrodkiem Przetwarzania Informacji w Warszawie umowę o dofinansowanie wieloletniego Projektu pn. „Centrum Nauk Stosowanych (CNS) – II Etap Śląskiego Międzyuczelnianego Centrum Edukacji i Badań Interdyscyplinarnych¹¹²”. Ww. zadanie, realizowane od IV kwartału 2014 r. do końca 2015 r., którego całkowitą wartość oszacowano na 34 853 219,52 zł¹¹³ zakończono w terminie przewidzianym umową, wydając w 2015 r. 31 440 837,21 zł na sfinansowanie: opracowania dokumentacji technicznej i opracowanie projektu wykonawczego, robót ziemnych, robót budowlanych do stanu surowego zamkniętego i wykończeniowych (w tym zewnętrznych), zakupu sprzętu i wyposażenia, nadzoru autorskiego i inwestorskiego nad projektem oraz działania promocyjne.

Każdą z ww. inwestycji realizowano zgodnie z postanowieniami zawartych umów o dofinansowanie, a otrzymane wsparcie finansowe przyczyniło się do poprawy funkcjonowania niepełnosprawnych studentów i doktorantów w strukturach Uczelni.

[dowód: akta kontroli str. 950; 1075-1096; 1142; 1723-1750; 1752-1864]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Uczelni związane z pozyskiwaniem i wydatkowaniem środków przeznaczanych na finansowanie w sposób bezpośredni lub pośredni zadań bieżących i inwestycyjnych, które w końcowym efekcie przyczyniają się do zapewnienia niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych. NIK pozytywnie ocenia gospodarowanie przez Uczelnię środkami dotacji podmiotowej przeznaczonej na zadania związane ze stwarzaniem studentom i doktorantom, będącym osobami niepełnosprawnymi, warunków do kształcenia. Za dobrą praktykę NIK uważa przeznaczanie kwot niewykorzystanych dotacji podmiotowych w danym roku budżetowym na zadania realizowane w latach następnych o charakterze wspomagającym studentów i doktorantów z niepełnosprawnościami oraz polegające na integrowaniu środowisk studentów niepełnosprawnych z pełnosprawnymi.

z czego środki PFRON w wysokości 298 671,35 zł, stanowiły 48,7% wartości inwestycji, a pozostałe 315 098,65 zł pochodziły ze środków własnych Uczelni.

¹¹⁰ Z czego: 2 027,31 zł z tytułu niewykorzystanej dotacji dla zadania pn. „Przebudowa Sali dydaktyczno-terapeutycznej nr 07 oraz sanitariatów z przystosowaniem dla osób z niepełnosprawnością w budynku głównym Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach – adres Wydziału ul. Bielska 62, 43-400 Cieszyn” i 10 611,33 zł z tytułu niewykorzystanej dotacji dla zadania pn. „Budowa windy zewnętrznej osobowo-towarowej ogólnie dostępnej z przystosowaniem dla osób z niepełnosprawnością w budynku DSN przy ul. Niemcewicza 8, 43-400 Cieszyn”.

¹¹¹ Umowa o dofinansowanie nr UDA-POIS.13.01-032/12-00 (nr aneksu zawartego w dniu 19 grudnia 2015 r. – UDA-POIS.13.01-032/12-07).

¹¹² CNS zlokalizowano na nieruchomości położonej w Chorzowie przy ul. 75-go Pułku Piechoty. Nieruchomość o łącznej powierzchni 167.626 m² objęta jest księgą wieczystą nr KA1C/00014097/1, a prawo wieczystego użytkowania jej do 5 września 2096 r., Uczelnia otrzymała od Skarbu Państwa na podstawie umowy użytkowania wieczystego działki. Jednym ze wskaźników monitorowania (tzw. wskaźnika produktu) jest powstanie obiektu do którego zapewniony będzie dostęp dla osób niepełnosprawnych.

¹¹³ Z czego wydatki kwalifikowane: 34 673 639,52 zł i wydatki niekwalifikowane w kwocie 179 500,00 zł.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹¹⁴, wnosi o:

podjęcie działań mających na celu dostosowanie pomieszczeń wind na Wydziale Filologicznym do potrzeb osób niewidomych i słabowidzących.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 19 marca 2018 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontrolerzy
Michał Nowak
St. inspektor kontroli państwowej**

.....
**Beata Olejnik
Specjalista kontroli państwowej**
.....

¹¹⁴ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096